

38ste VERGADERING. — 10 MEI 1927.

Mededeeling van ingekomen stukken. — Wetsontwerp n°. 269. — Naturalisaties.

38ste VERGADERING.**VERGADERING VAN DINSDAG 10 MEI 1927.**

(Bijeenroepingsuur 8.30 namiddag.)

Ingekomen: 1°. berichten van leden; 2°. boekwerken; 3°. een verzoekschrift; 4°. geschriften. — Behandeling en aanneming van eenige ontwerpen van wet.

Voorzitter: de heer van Voorst tot Voorst.

Tegenwoordig, met den Voorzitter, 40 leden, te weten: de heeren de Veer, Ruge, de Muralt, van Lanschot, Moltmaker, de Zeeuw, Hermans, Croles, Diepenhorst, Anema, van Embden, Briët, Heerkens Thijssen, van den Bergh jr., Janssen, Slingenberg, Polak, mevrouw Pothuis—Smit, de heeren Verkouteren, van der Hoeven, Franssen, Ossendorp, Danz, de Vlucht, Smeenge, van Nagell van Ampsen, Dobbmann, Wibaut, de Gijselaar, Westerdijk, de Wit, Mendels, Koster, de Jong, Steger, de Savornin Lohman, de Vos van Steenwijk, Rink, Lindeijer,

en de heeren Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken en Landbouw.

De notulen van het verhandelde in de vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter**: Ik deel aan de Vergadering mede, dat zijn ingekomen:

1°. berichten van leden, die verhinderd zijn de vergadering bij te wonen: van den heer de Vries, deze bijeenkomst, wegens verblijf in het buitenland; van den heer Blomjous, deze week, wegens verblijf in het buitenland; van den heer Michiels van Kessenich, deze week, wegens familieomstandigheden.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen;

2°. de volgende boekwerken:

Jaarverslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te 's Gravenhage over 1926;

Verslag over de werkzaamheden van den Veeartsenijkundigen Dienst en den gezondheidstoestand van den veestapel in 1925;

Verslag der Staatsspoor- en Tramwegen in Nederlandsch-Indië over 1924 (Jaarstatistieken);

Staatsspoor- en Tramwegen in Nederlandsch-Indië. Verslag over het jaar 1925;

Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Nederlandsch-Indië. Jaaroverzicht van den In- en Uitvoer van Nederlandsch-Indië gedurende het jaar 1925. Deel IIb;

Nederlandsche Vereeniging voor Vrijhandel. „Is wijziging van de Nederlandsche handelspolitiek wenschelijk?“;

Verslag der commissie, ingesteld door de Vergadering van Stemgerechtigde Ingelanden van het Waterschap „De Emilia-polder“, om van advies te dienen in zake het stichten van eene bemaling;

Koninklijke Hollandsche Lloyd. Verslag over 1926;

Handelingen der Staten-Generaal. — 1926—1927. — I.

Rapport van de Interdepartementale Commissie voor het Zeehavenvraagstuk Semarang;

Verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Groningen over 1926;

Gemeenschappelijke Mijnbouw-Maatschappij „Billiton“. Jaarverslag 1926;

Gedenkboek Billiton 1852—1927 (Van den raad van beheer der Gemeenschappelijke Mijnbouw-Maatschappij „Billiton“);

Directie der gemeentewerken van Rotterdam „De Haven van Rotterdam“;

Staatsmijnen in Limburg. Jaarverslag over het jaar 1926;

Een drukwerk betreffende de Curaçaosche begroting 1928 en de gelden, aangevraagd voor verbetering van wegen op Curaçao en Aruba.

Deze boekwerken zullen worden geplaatst in de boekerij der Kamer;

3°. een verzoekschrift van de Leidsche Vereeniging van Industriëlen, daarbij verzoekende verwerping van het aanhangig ontwerp van wet tot wijziging der bepalingen omtrent de naamlooze vennootschappen.

Dit adres zal worden gezonden aan de Commissie voor de

Verzoekschriften;

4°. de volgende geschriften:

een, van den Centralen Bond van Nederlandsch Post-, Telegraaf- en Telefoonpersoneel, ten geleide van een „Open Brief“ aan den Minister van Waterstaat betreffende arbeidstoestanden en loonen bij het personeel der Posterijen, enz.;

een, van als voren, ten geleide van een persbericht, vermeldende het antwoord van den Minister van Waterstaat in zake „afgevoelde“ directeuren en commiezen-titulair, gegeven bij gelegenheid van de behandeling der Postbegroting in de Tweede Kamer der Staten-Generaal;

een, van den Bond van Militair personeel bij den Geneeskundigen Dienst der Landmacht, daarbij inzeggende een motie, aangenomen op de algemeene ledenvergadering van dien bond dd. 6 Mei 1927, in zake salariering en bevordering van genoemd personeel en tewerkstelling van ongeschikt personeel voor verpleegdiensten;

een, van de Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering een andere levensverzekeringmaatschappijen, houdende bezwaren tegen het ontwerp-Koninklijk besluit tot wettelijke regeling van het levensverzekeringsbedrijf in Nederlandsch-Indië van 17 November 1926.

Deze geschriften zullen ter griffie worden nedergelegd, ter inzage voor de leden.

Aan de orde is de behandeling van de volgende ontwerpen van wet:

I. **Goedkeuring van de uitgifte in voortdurende erfpacht van Staatsduingrond op Terschelling aan J. Mulder te Castricum en mr. W. de Gavere te Amsterdam (269).**

Dit ontwerp van wet wordt zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd;

II. **Naturalisatie van:**

Alexander Moritz Adler, Wilhelm Heinrich Brandenburg, Wolf Cohen, Paul Frank, Mottel (Marcus) Friedmann, Robert Fuldauer, Hersz Josek (Hersch Josef) Gersztynowicz (Gerschtanowitz), Richard Guido Gündel, Franz Paul Friedrich Hausbrand, mr. Abel Jacob Herzberg, Johann August Heijermann, Eduard Irmer, Georg Otto Bernhard Kamieth, Maria Magdalena Kerkhoff, weduwe van Hubert Gerard Martin Savelsbergh, Johann Joseph Lemmens, Ernst Hans Maahs, Isidor Münzer,

Naturalisaties.

Johann Joseph Niessen, Chaim Schmeidler, Elisabeth Huberta Versteeg (242, n°. 2);

Bernhard Arntzen, Karl Zadok Blum, Hubert Carl Johann Maria Brück, Hubert Joseph Bröls, Edwin Carlebach, Martin Johann Duden, Markus Grier, Osias Grier, Maria Ernestine Hähner, weduwe van Theodor Couleh, Robert Holzer, Rosalie Elisabeth Louise Hühn, Friedrich Joseph Norbert Leus, Margareta Isabella Angela Pille, Carl Heinrich Gustav Riedel, Iwan Josef Schachowsky, Hans Georg Adalbert Josef Steingröwer, Hubert Jozef Werker, Josephine Wüning, weduwe van Nikolaus Josef Heiligers, Johanna Bella Zellermaier, Friedrich Wilhelm Asmund Zeschke (242, n°. 4);

Josef Maria Mathias Beaujean, Eberhard August van Buijen, Otto Coerper, Friedrich Wilhelm Diehl, Rogerus Joannes Josephus van den Dries, Maria Flora Goldberg, François Henri Guillaume Rhebisch Grimm, Klaas Klaassen, Hendrik Anthony Kramers, Dorothee Fernande Kranz, Johan Joseph Alois Neumann, Johann Reinerus Packbier, Abraham Preijer, Wolf Selig Schupf, Jacob Schwarz, Johann Joseph Schweigmann, Dirk Willem Thon, Edouard Charles Trautwein, Johann Wijnands (242, n°. 6);

Engelbert Hubert Baum, Samuel Bock, Leo Butwies, Maria Johanna Franziska Hubertina Kamilla Cassalette, gescheiden echtgenoot van Franz Heinrich Conradin Startz, Leo Adolph Charlier, René Bernard Dosse, Lisette Dorothea Christiane Engel, weduwe van Anthonie van Stratum, Eryzel Fuchs, Guillaume Pierre Jean Corneille van den Heuvel, Daniel Kerner, Albert Kluitmann, Gerhard Bernhard Koster, Nicolas Obolonsky, Kaspar Reumkens, Ernst Carl Friedrich Sass, Emilie Marie Schmidt, weduwe van Antoine Donat Ardisson, eerder weduwe van Adriaan Eschauzier, Eduard Tantner, Geert Weersing, Hubertus Wilhelmus Franziskus Westerveld, Moses Moritz Wollmann (242, n°. 8);

Heinrich Brix, Fredericus Robertus Cocu, Carl Elias, Paul Emil Hermann Evers, Jakob Ginsberg, Charles Gross, Conrad Gruijters, Johann Jansen, Gerhard Heinrich Luttkhuis, Dietrich Man, Elyukum Bryje Monderer, Abram Ptasznik, Johann Schicht, Robert Raphael Moritz Sobernheim, Hans Ludwig Friedrich Stebens, Carl Friedrich Emiel Stiel, Mihaly Vajda, Erika Ulrike Marie Bertha Wachendorff, Johann Heinrich Winkeljoan, Gerrit Lahman (242, n°. 10);

Catharina Maria Antonissen, Rosa Aronowitz, weduwe van Aron Soesman Kruskal, Marten Banning, Carolina Beischall, weduwe van Petrus Joannes Schrijvers, Marie Cathérine Emelie Louise Bertin, Peter Leonard Derichs, Jankiel Schylje Jerolimski, Carl Kicken, Johann Matthias Kicken, Johann Karl Gustav Kraja, Richard Leopold Kupsch, Ellis Schlume Lewin, Maria Josephina Albertina Alphonsa Meddens, weduwe van Leopold Joseph Arthur Hubert Le Kat, Georg August Nassuth, Johannes Adrianus Cornelis van Rompu, Mayer Satz, Selig Schulster, Maria Barbara Winteraken, Werner Ludwig Paul Karl von Lübbecke-Christoph, Wilhelm Johannes Max Josef Schmid, Jesaija Kruskal, Glike Kruskal (242, n°. 12);

Hersch Leib Beck, Max Cohen, Hinrich Diedrich Gerhard Fasting, Julie Johanna van Groningen, Carl August Max Curt Haupt, Oscar van der Hove, Rosa Jacobsohn, Wicher Jansen, Isaack Klarreich, Heinrich Lennertz, Morduch Lunski, Max Ludwig Philippsohn, Henri Pieters, Leon Salomons, Lew Straszun, Clara Straeten, Peter Jacob Theunissen, Aron Josif Vitner, Jean Baptiste Werné, Franciscus Otto Flick, Jonas Jacobus Pieters (242, n°. 14);

Maximilian Abraham, Eduard Johann Berner, Vreedendijk Walter Dekkers, Zelik Dimant, Heinrich Joseph Hennen, Jean Albert Herrel, Maria Emma Hirsbrunner, weduwe van Andries Geurts, Remi Joseph Hubert Kessener, Willem van Laak, Manuel Lachowitzky, Ludwig Lion, Salomon Leib Monossohn, Jacob Ochsner (Spikulitzer), Dettmer Friedrich Alfred Osmer, Kori Petalo, Schepsel Rapaport, Salomon Velleman, Johann Waringa, Hermann Wijnands, Peter Petalo, Joseph Petalo (242, n°. 16).

De beraadslaging wordt geopend.

De heer de Gijselaar: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb hier wel een enkelen keer een opmerking gemaakt wanneer wetsvoorstellen tot naturalisatie aan de orde waren, maar het schijnt niet veel geholpen te hebben, want wij worden hoe langer hoe meer overstelpt met dergelijke voorstellen. Ik vind, dat het wel een klein beetje de spuigaten uitloopt.

In de Memorie van Antwoord lees ik:

„In den regel verdient het aanbeveling, dat duurzaam in Nederland gevestigde vreemdelingen, die van behoorlijk maatschappelijk gedrag blijken, nadat zij hier ook zijn ingeleefd, door naturalisatie met de rechten tevens de plichten van het Nederlanderschap deelachtig worden. De vorming van zoogenaamde vreemdelingenkolonies wordt langs dezen weg gestuit.”

Wanneer het in den regel aanbeveling verdient, dan moet men ons toch aangeven waarom de hier ter naturalisatie voorgedragen personen onder dezen regel vallen. Ik begrijp ook niet, waarom die ongenaturaliseerde vreemdelingenkolonies zoo vreeselijk gevaarlijk zouden zijn. Die vreemdelingenkolonies blijven toch, die vreemdelingen zullen toch blijven samen-hokken, ook al krijgen de individueele leden wat men vroeger noemde burgerschapsrechten, en als men die menschen ziet, zal men zeggen: zij zijn en zij blijven vreemdelingen.

Verder zegt de Minister dat, indien verzoekers zich na hun naturalisatie in algemeenen zin als goede Nederlanders zullen gedragen, hetgeen op grond van de tijdens het onderzoek bijgebrachte gegevens redelijkerwijze mag worden verwacht, het Staatsbelang door de naturalisatie zal zijn gebaat.

Dat vind ik bijzonder slap gezegd. Dat deze menschen na hun naturalisatie zich als goede Nederlanders zullen gedragen, zal nog moeten blijken. De Minister meent evenwel, dat dit op grond van het onderzoek mag worden verwacht. Ik moet zeggen, dat ik om dat ambtelijk onderzoek niet zoo heel veel geef. Ik denk, dat de stukken worden gezonden eerst naar den Commissaris van de Koningin. Daarna komen ze bij de burgemeesters, en die geven ze weer aan den commissaris van politie, en dan komt er eindelijk de eene of andere inspecteur van politie, die het uitmaakt.

In het algemeen zou ik drie categorieën van vreemdelingen willen onderscheiden, die thans in de termen voor naturalisatie schijnen te vallen.

In de eerste plaats die, bij wier naturalisatie het belang van den Staat praedomineert; in de tweede plaats heeft naturalisatie plaats, wanneer zij is in het overwegend belang der betrokkenen, en het belang van den Staat er zich niet tegen verzet, en dan is er nog een derde categorie, waarvoor naturalisatie geheel is in het belang, maar niet in het belang van den Staat.

Ik meen, dat er steeds een zeer grondig onderzoek moet worden ingesteld, en het is mij onbegrijpelijk, dat dit ieder jaar met zoo veel lieden kan gebeuren.

Ik laat daar het geval, dat Nederlanders, in het buitenland wonende, hun Nederlanderschap hebben verloren, hoewel ik dat zeer nonchalant vind; blijkbaar hebben die personen eerst weinig aan het Nederlanderschap gehecht. Maar ik geloof, dat de meeste van de hier in behandeling komende naturalisaties vallen onder de boven aangegeven derde categorie. Ik zie geen noodzaak, om die verschillende Rumenen, Tsecho-Slowaken, Letten, Russen en Polen allen tot Nederlanders te maken. Dat wordt gevraagd absoluut alleen in hun belang; het geeft hun gemak, speciaal in hun handel. Dikwijls vragen de aspiranten het alleen om gemakkelijker een pas te kunnen krijgen. Zij hebben een pas noodig om bijv. in Engeland zaken te kunnen doen. Engeland is in dat opzicht veel lastiger, en dan wordt Nederland een soort sociëteit, waarvan zij lid worden, om in het buitenland meer kans te hebben, goede negotie te doen.

Nu vind ik het niet goed, hun gastvrijheid te weigeren, maar ik vind het ook niet noodig, hen zoo maar tot Nederlanders te maken. Als het Nederlanderschap niet zoo gemakkelijk werd verkregen, zouden misschien niet zoo veel menschen zich hier komen vestigen. Ik geloof ook niet, dat het onzen naam in den vreemde zoo veel goed doet. Ik denk, dat al deze lieden — mis-

(de Gijselaar.)

schien op zeer enkelen na — behalve hun moedertaal niet veel meer spreken dan een beetje gebroken Hollandsch-Duitsch; zij komen in ons land en . . . worden na eenigen tijd Nederlander!

Het komt herhaaldelijk voor, dat men in het buitenland denkt, dat Nederland is een soort aanhangsel van Duitschland, en dat komt voor een groot deel, omdat deze genaturaliseerde Nederlanders, die veel heen en weer reizen en dan een Nederlandschen pas bij zich hebben, het Hollandsch met sterk Duitsch accent spreken.

Ik heb omtrent de zeer gewone reden voor naturalisatie, nl. het handeldrijven, nog pas geleden een aardige ervaring opgedaan. Vóór een paar weken ging ik in deze Kamer de trap op naar boven en zag daar iemand staan, dien men in den oorlogstijd een Karpaath noemde. Het Kamerlid, dat mij vergezelde, zeide schertsend tot mij: nu, burgemeester, die man zal wel met u een appeltje hebben te schillen, want u spreekt altijd tegen de naturalisaties. Ik dacht natuurlijk, dat het maar een los grapje was, maar informeerde bij den bode, en toen vernam ik, dat die exotisch uitzienende persoon inderdaad gekomen was om te hooren, of hij nog niet eindelijk genaturaliseerd was! Ja, Mijnheer de Voorzitter, zoo happig zijn die lieden er op, om Nederlander te worden! Natuurlijk om het persoonlijk voordeel!

Ik heb nog een aardig voorbeeld om aan te toonen, hoe weinig ernstig sommige mededeelingen in de stukken zijn.

In stuk n°. 12 wordt genoemd Werner Ludwig Paul Carl von Lübke-Christoph — de heer Lindeijer vroeg zoeven, of de namen naar mijn zin niet mooi genoeg waren, — hij heeft dan nu een keurigen naam.

Mijnheer de Voorzitter! Weet u wat die man voor een betrekking bekleedt? Die is volontair. Nu is volontair een betrekking, die wel tot naturalisatie aanleiding mag geven, er zijn toch heele scharen van menschen „volontair”; men kan volontair bij alles zijn, bij de cavalerie, op het stadhuis, enz. Maar ik ben niet zoo begeerlijk om dien volontair te hebben, ik zou van dien volontair wel wat meer willen weten.

Wanneer wij het snelle tempo nagaan, waarin deze wetsontwerpen betreffende naturalisatie elkaar opvolgen — er zijn er aan de overzijde alweer nieuwe aanhangig, — dan geloof ik, dat het niet overdreven is te zeggen, dat, met de vrouwen en kinderen mee, wij jaarlijks 8000 van dergelijke Nederlanders er bij krijgen. Dat is 3 pct. van het bevolkingsaanges, en wanneer men nu zoo klaagt, dat onze bevolking zoo toeneemt, dan vind ik het buitengewoon ernstig om 8000 van die menschen op te nemen. Ik word geïnterrumpeerd, dat, wanneer ze geen Nederlanders worden, die menschen toch hier blijven. Dat weet ik nog zoo zeker niet. Waarom gaat men dan bij voorkeur naar Nederland? Ik denk, dat er hier heel wat meer genaturaliseerd worden dan in België of in Engeland; daar is men er niet zoo gemakkelijk mee. In Amerika wordt men niet alleen niet zoo gemakkelijk genaturaliseerd, maar daar mag men heelemaal niet inkomen, als men boven een bepaald quantum komt. Dus ik geloof, dat die interruptie niet juist is.

Nu is het uiteraard zeer moeilijk om tegen dergelijke naturalisatie-wetsontwerpen te stemmen. Er worden verscheidene personen in één wetsontwerp vereenigd, en dus kan men nauwelijks daar tegenstemmen, omdat één persoon ons niet bevalt. Bovendien, dat kan men ook niet eens zeggen, want daartoe zijn wij te weinig op de hoogte, maar ik vind de heele zaak eigenlijk een farce. De groote fout is, dat, omdat de zaak bij de Staten-Generaal komt, de schijn ontstaat, alsof nu de naturalisatiewetten na ampel onderzoek door de Kamerleden tot stand komen, terwijl dit geenszins het geval is.

Ik geloof daarom, dat de naturalisatie in ons land verkeerd geregeld is. Er moesten komen betrekkelijk strenge wettelijke regelingen en dan moest de naturalisatie zelf geheel komen bij de Kroon; dan gebeurde het ten slotte door den verantwoordelijken Minister. Maar wat nu gebeurt, is een schijnvertooning. Ik geloof, dat op de door mij voorgestelde wijze de zaak veel beter zou worden nagegaan, en in elk geval zou de Regeering zich dan moeten houden aan meer strenge regelen, die de wet zou moeten vaststellen. Ik zal er nu niet verder over spreken, omdat tegen de thans aanhangige wetsvoorstellen toch niets te doen is; wij kunnen onmogelijk van al die 163 menschen nagaan, of zij al dan niet meer of minder waardig zijn om Neder-

(de Gijselaar e. a.)

landsche burgers te worden. Er zijn natuurlijk menschen onder, die met ieders goedvinden Nederlanders worden. Maar hoe dit zij, ik zou den Minister willen vragen, of het niet op den weg der Regeering ligt, voorstellen te doen, opdat een andere wijze van naturaliseering tot stand kome.

De heer Donner, Minister van Justitie: Mijnheer de Voorzitter! De laatste maal, dat ik de eer had deze Kamer te ontmoeten, heb ik mij moeten verweren tegen het verwijt, dat de houding van de Regeering, van de administratie, tegenover de vreemdelingen te streng was en op het oogblik komt de klacht van den anderen kant, dat de houding van de Regeering tegenover de vreemdelingen te gemakkelijk is. Ik zou geneigd zijn te zeggen, dat ik dus een goede kans heb op den juisten middenweg te zijn.

Wat de zaak zelf betreft, geloof ik, dat er tusschen den heer de Gijselaar en mij geen principieel verschil is. De geachte afgevaardigde zeide: ik ken drie categorieën, menschen, voor wie het Staatsbelang overheerscht over het privé-belang, menschen voor wie het privé-belang overheerscht over het Staatsbelang en ten derde menschen, voor wie het alleen privé-belang is en voor die laatsten zou ik de naturalisatie niet wenschen. Maar zoo sta ik er ook voor, want ten aanzien van alle naturalisaties is het uitgangspunt, dat het inderdaad een Staatsbelang is. In de Memorie van Antwoord is immers betoogd, dat wel degelijk aan de gedragslijn, zooals die in de wet van 1892 is aangenomen en zooals die in deze bijzondere wetten tot uitdrukking komt, ten grondslag ligt de overweging van het Staatsbelang.

De heer de Gijselaar heeft bezwaar gemaakt, dat de menschen hier komen, maar het spreekt vanzelf, dat die menschen niet hier gehaald worden door de naturalisatie. Volgens den eisch van de wet van 1892 moeten zij hier minstens vijf jaar zijn. Verder wordt ten opzichte van deze menschen onderzocht hoe zij zich in dezen tijd hebben aangepast aan onze samenleving en als blijkt, dat het inderdaad menschen zijn, die zich als Nederlanders wenschen te gedragen, waarbij steeds als belangrijke factor ook wordt aangenomen, dat zij de Nederlandsche taal spraken, moet de conclusie zijn, dat het beter is deze menschen, die zich aan onze samenleving hebben aangepast, ook rechtens daartoe te laten hooren. Ik geloof, dat dat een Staatsbelang is en dat in het algemeen dergelijke menschen genaturaliseerd moeten worden, zonder dat echter ten opzichte van ieder afzonderlijk een speciaal Staatsbelang behoeft te worden aangewezen, uit hoofde waarvan naturalisatie wenschelijk is. Als men dezen laatsten eisch zou stellen, spreekt het vanzelf, dat naturalisatie groote uitzondering zou zijn, maar wanneer men de algemeene overweging laat gelden, dat in de aangegeven omstandigheden de menschen Nederlander moeten kunnen worden, spreekt het vanzelf, dat, aan dien eisch getoetst, naturalisatie iets wordt, dat in betrekkelijk groote frequentie voorkomt.

Men moet het laatste echter ook weder niet overdrijven. In dit zittingjaar, dat al voor een belangrijk deel verstreken is, is dit de eerste maal, dat wij naturalisaties krijgen. Daardoor is het aantal vrij groot. Er zijn er hier ongeveer 160 en er zijn nog enkele wetsontwerpen bij de Tweede Kamer ingediend, maar als men die te zamen neemt, zal men zien, dat het cijfer van 3000 veel te hoog is. Het zijn veel individuele personen en, voor zoover het menschen met gezinnen zijn, zullen zij wel niet van dusdanige vruchtbaarheid zijn, dat het op 3000 komt.

Ik geloof dus niet, dat het uitgangspunt van den heer de Gijselaar en van mij verschilt, maar dat het de vraag is, of men dat Staatsbelang min of meer neemt in algemeenen zin en ik geloof, dat ik mij dan ook op de wet mag baseeren, want wij hebben ten slotte in de wet van 1892 een zoodanig stelsel van algemeene regelen — waarin bijv. een termijn van 5 jaar wordt gesteld, waardoor dus die menschen gedurende vijf jaar gelegenheid hebben om zich aan te passen — dat het door die wet gequalificeerd wordt als een algemeen belang om deze menschen in te lijven.

Nu heeft de heer de Gijselaar als privé-belang genoemd, dat die menschen gemakkelijk handel kunnen drijven. Het is altijd

(Minister Donner.)

een punt, dat bij het onderzoek wordt nagegaan of niet uitsluitend materiele belangen de menschen drijven, dan wel of uit den geheelen levenswandel van de menschen blijkt, dat zij zich in het Nederlandsch Staatsverband willen laten opnemen. Zuiver materiele belangen zijn dan ook niet doorslaggevend.

Maar anderszijds moet men die quaestie van het handeldrijven toch ook niet uitsluitend beschouwen als een privé-belang. Het spreekt vanzelf, dat, als de menschen hier zijn en hier blijven, het ook een Nederlandsch belang is, wanneer zij zich in handelsopzicht gemakkelijk kunnen ontwikkelen.

Wat nu het ambtelijk onderzoek betreft, is de toestand toch beter dan de heer de Gijselaar denkt. Ik weet bijv., dat de officier van justitie te Rotterdam persoonlijk de menschen hoort en spreekt om zich een indruk te kunnen vormen, en waar over het geheele land het aantal 200 tot 250 per jaar is, behoeft dit onderzoek geen schablonen te zijn, doch kan ieder geval op zich zelf worden onderzocht.

Natuurlijk blijft het altijd eigenaardig, dat men ten opzichte van bepaalde personen voor ieder een aparte wet moet hebben en dat lijkt wat ondoelmatig. Dat is nu iets, dat vroeger volgens de Grondwet noodzakelijk was, omdat naturalisatie alleen bij speciale wet mogelijk was. Bij de laatste Grondwetsherziening is de mogelijkheid geopend, om dat volgens wettelijke regelen te doen geschieden en de eigenlijke naturalisatie te doen plaats vinden door de Kroon.

Ik weet niet of het zoo heel veel beteekent, dat gebruik gemaakt wordt van deze grondwettelijke mogelijkheid, maar een van de factoren, die de Regeering, als zij deze zaak in overweging zou nemen, er toe zou leiden om met een dergelijk voorstel te komen, zal zijn, dat in de Staten-Generaal blijkt, dat zij op het prerogatief, dat zij in dat opzicht hebben, geen prijs meer stellen, en in zooverre neem ik van het gesprokene door den heer de Gijselaar akte als symptoom, dat de Kamer op deze zaak geen prijs stelt, zoodat de Staten-Generaal dit zou voelen als een ontlasting en niet als een vermindering van bevoegdheid.

Of er aanleiding is om een voorstel te doen om dat prerogatief van de Kamer af te nemen en bij de Kroon te brengen, is dus te overwegen. Zakelijk zou het overigens niet veel verschil maken, want de heer de Gijselaar wil dan wel scherpe eischen in de wet, maar ik geloof niet, dat de eischen, die bij de wet gesteld zouden kunnen worden, veel scherper zouden kunnen zijn dan die de wet van 1892 thans heeft.

Want het spreekt vanzelf, dat men ten opzichte van deze gevallen nooit anders zal kunnen hebben dan een zeer alge-

(Minister Donner e. a.)

meenen regel. Ik herinner de Kamer aan wat ik zoo juist heb gezegd over Staatsbelang en privé-belang. Als dergelijke criteria opgenomen worden, zal het toch altijd een quaestie van interpretatie blijven, wat men daaronder zal moeten begrijpen, en dat zou er dus toe leiden, dat ten opzichte van ieder bepaald geval de Kroon een zeer groote mate van vrijheid zou hebben.

Ik geloof dus, dat wij met de naturalisatie niet op den verkeerden weg zijn en dat, wat betreft het laatste punt, of het heel veel zin heeft, dat de Kamer er in gemengd blijft, dat een punt is, hetwelk overwogen kan worden, al vind ik het geen punt van groote urgentie. Het zal vrijwel hetzelfde blijven. Ik geloof niet, dat het verantwoordelijkheidsgevoel bij de voorbereiding bij de Regeering versterkt zal worden door de gedachte, dat ze het zelf zal moeten doen. Ik meen wel te mogen zeggen, dat aan de voorbereiding thans dezelfde zorg wordt besteed als wanneer de Kroon de eindbeslissing zou moeten nemen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De ontwerpen van wet worden achtereenvolgens zonder hoofdelijke stemming aangenomen;

III. **Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en van de Uitleveringswet in verband met de Verdragen ter bestrijding van den handel in vrouwen en kinderen en ter beteugeling van de verspreiding van en den handel in ontuchtige uitgaven (98);**

IV. **Wijziging van de artikelen 2 en 4 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (170).**

Deze ontwerpen van wet worden achtereenvolgens zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De vergadering wordt gesloten.

VERBETERINGEN.

In de redevoering van den heer **de Savornin Lohman**:

bladz. 802, kol. 2, reg. 26, 30 en 31/32 v. 6., staat: „Staatsrecht“; lees: „Staatsbeleid“;

bladz. 803, kol. 2, reg. 3 v. o., staat: „den vorigen Minister van Koloniën“; lees: „den oud-Minister van Koloniën de Graaff“.